

कोरडवाहू शेती अभियान (Dryland Farming Mission)
योजना राज्यात सन २०१२-१३ मध्ये राबविण्यास
प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देणेबाबत.....

महाराष्ट्र शासन

शासन निर्णय क्रमांक पूरक-२०१२/प्र.क्र.४९/१२/२अे
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दि. ४ डिसेंबर २०१२.

वाचा :- १) शासन निर्णय क्र.कृषि व पदुम विभाग, क्र.संकीर्ण-२०११/प्र.क्र.४३/११/२अे,
दिनांक १४ जून २०११
२) शासन निर्णय क्र.कृषि व पदुम विभाग, क्र.संकीर्ण-२०११/प्र.क्र.४३/११/२अे,
दिनांक १७ फेब्रुवारी २०१२
३) शासन निर्णय क्र.कृषि व पदुम विभाग, क्र.संकीर्ण-२०११/प्र.क्र.४३/११/भाग-२/२अे,
दिनांक ७ जुलै, २०१२

प्रस्तावना :-

राज्यात कोरडवाहू क्षेत्रावर आधारीत ८३ टक्के शेतजमिनीवरील पिकांच्या उत्पादकतेत शाश्वतता आणणे आवश्यक आहे. हे काम अभियान स्वरूपात विहीत कालावधीत व सर्वसमावेशक स्वरूपात आता होणे गरजेचे आहे. शाश्वत उत्पादना बरोबरच बाजारभाव, नैसर्गिक आपत्तीत शेतकऱ्यांना संरक्षण अशा बाबी प्रकल्प स्वरूपात राबविण्यासाठी संदर्भ क्रमांक २ व ३ अन्वये मा. मंत्री (कृषि व पणन) यांच्या अध्यक्षतेखाली एक उच्चस्तरीय समिती गठीत करून त्या समितीची कार्यकक्षा निश्चित करण्यात आली आहे. कोरडवाहू शेती अभियानातर्गत येत्या ५ वर्षांत एक महत्वाकांक्षी कार्यक्रम करण्याचे नियोजन असून सन २०१२-१३ च्या अर्थसंकल्पीय भाषणात सन २०१२-१३ करिता रु. २००.०० कोटी रकमेचा कार्यक्रम राबविण्याचे घोषित करण्यात आले आहे. त्यापैकी रु. ५०.०० कोटी रकमेच्या कार्यक्रमा अंतर्गत राबवावयाच्या घटकांना प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय :-

कोरडवाहू शेती अभियान (Dryland Farming Mission) अंतर्गत राज्यात सन २०१२-१३ मध्ये, राज्य शासनाने कोरडवाहू क्षेत्रातील शेतकऱ्यासाठी एक महत्वाकांक्षी कार्यक्रम हाती घेतला असून राज्यस्तरीय अभियान सल्लागार समितीचे गठन करण्यात आले आहे. सन २०१२-१३ करीता रु. २००.०० कोटी रकमेचा कार्यक्रमापैकी सुरुवातीच्या टप्प्यामध्ये रु. ५०.०० कोटी रकमेच्या कार्यक्रमा अंतर्गत राबवावयाच्या घटकांना प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. एकुणच या निधीचा वापर करण्यासाठी गावनिहाय प्रकल्प तयार करावेत, व इतर सर्व योजनेतुन प्राप्त होणाऱ्या निधीचा विचार करून पूरक म्हणुन या निधीचा वापर करावा. यासाठी RADP (Rainfed Area Development Programme) अंतर्गत तयार केलेल्या प्रकल्पाचा वापर करता येईल.

गावनिहाय प्रकल्प साधारणपणे खर्चिक असण्याची शक्यता आहे. गावनिहाय पूरक निधीची आवश्यकता, उपलब्ध निधी, हयावर्षा खर्च करण्यासाठी अवधी, हया सर्वांचा विचार करून हया तरतुदीसाठी सुरवातीला ५० गावे निवड करावीत. त्याचे प्रकल्प तयार करून सरासरी हया वर्षा प्रत्येकी रु. १ कोटी उपलब्ध करावेत.

३. या प्रित्यर्थ होणारा खर्च सन २०१२-१३ या आर्थिक वर्षासाठी मंजूर केलेल्या अनुदानातून भागविण्यात येवून खालील लेखाशिर्षांतर्गत खर्ची टाकण्यात यावा-

“ मागणी क्रमांक ढी-३,
२४०१ पिक संवर्धन,
१०९- विस्तार व प्रशिक्षण,
(०१)(५०) कोरडवाहू शेती अभियान राबविण्यासाठी तरतूद करणे
(२४०१ ९२५१)योजनांतर्गत (दत्तमत)
३३- अर्थसहाय्य ”

४. सदर अभियानासाठी वरील निधी खर्च करण्यास संचालक (आत्मा) कृषि आयुक्तालय, म.रा. पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी व राज्य नोडल अधिकारी म्हणून म्हणून घोषित करणेत येत आहे. तसेच मंजूर निधीचे जिल्हानिहाय वितरण करण्यासही त्यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

५. सदरचा कार्यक्रम राबविणेबाबत सविस्तर मार्गदर्शक सूचना संचालक (आत्मा) कृषि आयुक्तालय, म.रा. पुणे यांनी निर्गमित कराव्यात. त्यामध्ये प्रामुख्याने खालील बाबी प्रकल्प स्वरूपात करण्यात येऊन प्रकल्पातील बाबीनुसार निधीचे नियोजन करावे.

- १) सन २०१२-१३ च्या रब्बी हंगामात, मूलस्थानी जलसंधारणचा व्यापक कार्यक्रम
- २) व्यापक स्वरूपात रुंद सरी वरंबा पद्धतीने प्रात्यक्षिके.
- ३) रब्बी हंगामात निवडलेल्या गावातील पिक प्रात्यक्षिक घेणे.
- ४) प्रत्येक गावात या अभियानातून शेतीशाळा घेणे.
- ५) शेतीशाळा, प्रात्यक्षिके, अभ्यास दौरे राबवित असताना मुख्यतः कृषि विद्यापिठे व कृषि विज्ञान केंद्र, इतर शासन मान्यता प्राप्त संस्थांना यामध्ये सक्रीय सहभागी करून घेणे.
- ६) कोरडवाहू शेती अभियानाअंतर्गत प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजनासाठी कृषि विज्ञान केंद्राचा सहभाग घेण्यात येत असल्याने प्रशिक्षणाची जबाबदारी कृषि विज्ञान केंद्र यांचेवर सोपविणे.
- ७) प्रशिक्षण साहित्य निर्मितीची जबाबदारी कृषि विज्ञान केंद्राने पार पाडणे.
- ८) अभियान राबविणेसाठी येणारा प्रशासकीय व संकीर्ण खर्च एकुण कार्यक्रमाच्या २% निधी खर्च करण्याचे अधिकार संचालक (आत्मा) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना राहीतील.
- ९) अभियान यशस्वीपणे राबविण्यासाठी व आयुक्तालय स्तरावर राज्यस्तरीय समन्वय कक्षाची स्थापन करण्यास व त्यासाठी लागणा-या अधिकारी/ कर्मचारी वर्गाच्या सेवा नवीन पदांची निर्मिती न करता क्षेत्रिय तसेच आयुक्तालयातील कार्यरत अधिकारी/कर्मचारी यांच्या सेवा ओढून घेण्याबाबत (Pool) शासन पत्र क्र.संकीर्ण-२०१२/प्र.क्र.४३/११/भाग-२/२-अे दिनांक-२०/७/२०१२ अन्वये आयुक्त कृषि यांना प्राधिकृत करण्यात आले आहे.
- १०) वरील मुद्दा क्र.९ मधील नमुद पत्रान्वये कोरडवाहू शेती अभियान (Dryland Farming Mission) प्रभावीपणे राबविण्याकरीता राज्यस्तरावर एक विशेष प्राविण्य असलेले शास्त्रज्ञ अथवा इतर मार्गदर्शकाची नेमणूक करण्यास आयुक्त (कृषि)याना अधिकार प्रदान करण्यात आले आहेत.
- ११) अभियाना अंतर्गत देण्यात आलेल्या लाभार्थीची व राबविणेत आलेल्या घटकांची माहिती स्वतंत्र वेबसाईट तयार करून त्याचा वापर प्रचार व प्रसारासाठी करणेस शासनाची मान्यता राहील.
- १२) कोरडवाहू शेती अभियानाअंगत देण्यात आलेल्या लाभधारकांची यादी तालुका/ पंचायत कार्यालय/ जिल्हाधिकारी कार्यालयात लावण्यात यावी तसेच ती यादी सदर अभियानाच्या वेबसाईटवर देखील देण्यात यावी.
- १३) मासिक प्रगति अहवाल भौतिक / आर्थिक लक्ष/साध्य इ. तपशिल विहीत वेळेत शासनास सादर होईल याबाबत दक्षता घ्यावी.

६. या योजनेच्या अंमलबजावणीचा आढावा संचालक (आत्मा) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी वेळोवेळी घ्यावा. तसेच संबंधित जिल्हानिहाय वितरीत केलेल्या तरतूदीचा तपशिल उदा. उपयोगिता प्रमाणपत्र, मासिक प्रगति अहवाल मुदतीत पाठविण्याची दक्षता घ्यावी. सदर निधीचे वाटप वित्त विभागाने विकसित केलेल्या संगणकीय अर्थसंकल्प वितरण प्रणालीद्वारे (बीडीएस) मासिक कॅशफलोच्या

मर्यादेत राहील याची जबाबदारी संचालक (आत्मा) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांची राहील.

७. हा शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या दि. २१.९.२०१२ च्या सहमतीने व वित्त विभागाचे अनौ.संदर्भ क्र. ३२३/१२/ व्यय-१, दि. ७.११.२०१२ व क्र. ७७२/ अर्थसंकल्प-१३ दि. १.१२.२०१२ अन्वये प्राप्त सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०१२१२०४१२१८५१२२०१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(श्रीरंग जाधव)
उप सचिव महाराष्ट्र शासन,

प्रति,

मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
 मा. मंत्री (फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव
 मा. मंत्री (जलसंधारण) यांचे खाजगी सचिव
 मा. मंत्री (सहकार) यांचे खाजगी सचिव
 मा. मंत्री (ग्राम विकास) यांचे खाजगी सचिव
 मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
 मा. राज्यमंत्री (फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव
 कुलगुरु, मराठवाडा कृषि विद्यापिठ, परभणी
 कुलगुरु, डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापिठ, अकोला
 कुलगुरु, महात्मा फुले कृषि विद्यापिठ, राहुरी, जि. अहमदनगर
 कुलगुरु, डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापिठ, दापोली, जि. रत्नागिरी
 अपर मुख्य सचिव (कृषि व पणन) कृषि, व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
 सचिव (पदुम) कृषि, व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
 सचिव (मृद व जलसंधारण) ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
 सचिव (ग्रामविकास) ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
 सर्व विभागीय आयुक्त
 कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (५ जादा प्रतीसह)
 आयुक्त, सहकार, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 आयुक्त, पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 आयुक्त मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
 आयुक्त, दुधव्यवसाय विकास, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 महालेखापाल महाराष्ट्र -१ (लेखा व अनुज्ञेयता /लेखापरीक्षा) मुंबई
 महालेखापाल महाराष्ट्र -२ (लेखा व अनुज्ञेयता /लेखापरीक्षा) नागपूर
 सर्व जिल्हाधिकारी
 संचालक (आत्मा) कृषि आयुक्तालय, पुणे (५ जादा प्रतीसह)
 संचालक (पणन) सहकार विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 संचालक (समाजकल्याण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 संचालक, रेशीम उद्योग, पुणे- मुंबई रस्ता, शासकीय दुध डेअरी समोर, पुणे - ४११ ००३
 संचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
 संचालक, वसंतराव नाईक राज्य कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था, नागपूर
 सर्व संचालक / कृषि सहसंचालक, कृषि आयुक्तालय, म.रा. पुणे
 संचालक (लेखा व कोषागार) मुंबई,
 डॉ. आर.बी.देशमुख, माजी कुलगुरु, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहूरी
 श्री भास्करराव गायकवाड, कृषि विज्ञान केंद्र, बाभलेश्वर, जि. अहमदनगर,
 श्री.शहाजी बापू पाटील, माजी आमदार, मु.पो. सांगोला जि.सोलापूर.
 श्री. माणिकराव मोतीराम जगताप, नवेनगर, शासकीय वसाहतीजवळ, महाड, जि. रायगड.
 श्री. मानसिंग पवार, अध्यक्ष महाराष्ट्र चॅंबर ऑफ कॉमर्स, इंडस्ट्रीज ऑण्ड अंग्रीकल्चर, मुंबई
 श्री. अनंत घारड, आरपीटीएस रोड, लक्ष्मीनगर, नागपूर.
 श्री. विजय बोराडे, शेतीतज्ज, मराठवाडा शेतीसहाय्य मंडळ औरंगाबाद, C/O अजय
 इंजिनिअरिंग कॅम्पस ५/१४/४२ अदालत रोड, औरंगाबाद,
 श्री. उधवराव आसाराम खेडकर, मु.पो.शिवणी, ता.जि.जालना,
 श्री. सुरेश बाळासाहेब धुमाळ (प्रगतशील शेतकरी) मु.पो.शिवणी, ता.जि.जालना,
 सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक
 प्राचार्य, विभागीय कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था, नागपूर / कोल्हापूर / अमरावती/औरंगाबाद/नाशिक /
 खोपोली / दॉड
 सर्व जिल्हयांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
 सर्व जिल्हयांचे जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
 सर्व जिल्हयांचे जिल्हा कोषागार अधिकारी
 अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई,
 निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई,
 सर्व विधान सभा सदस्य व विधान परिषद सदस्य,
 ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, ग्रंथालय, विधानभवन, मुंबई (२प्रती)
 महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई
 उप सचिव (नियोजन विभाग), मंत्रालय, मुंबई
 उप सचिव (व्यव्य-१) / अर्थसंकल्प-१३) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
 सर्व सहसचिव / उप सचिव / अवर सचिव, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
 सहाय्यक संचालक (लेखा-२) कृषि आयुक्तालय, पुणे
 लेखाधिकारी (अर्थसंकल्प) कृषि आयुक्तालय, पुणे
 निवड नस्ती (कार्यासन २-ओ)